

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, borsó a lap szellemi részét illető közlemények czinuzendók.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA.

Egyes évre 16 frt. v. 8 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona. Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 hónapra 1 frt. 50 kr. v. 8 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Telefon szám: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon szám: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 32-ik száma.

HIRDETESI DÍJAK:

Egy négyzetes centiméternyi terület ára 1 kr. Gyártások, kereskedések és irodák hirdetései különösen kedvező áron. Hirdetés sora 1 frt. Helyesírték után 20 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyitási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A T. Házból.

Bpest, január 22.

A kormány bemutatkozása ma is tartott és a Győrffy Gyula szép beszédével, mellyel a szászok követeléseit szállította le a maguk értékére, be is fejeztették.

A mai nap különben jóformán egészen a szászoknak vala szentelve. Bethlen Gábor gróf ugyancsak kirgatta tegnap a nyulat a bokorból. Ha ő nem szólal föl, Meltz hallgatott volna s a paktum nem lett volna a nyilvánosság előtt bebizonyítva és kellőleg megbélyegezve.

Van azo ban egy más verzió is, s hitem szerint ez tartalmazza a valódi igazságot. Ezen verzió szerint gr. Bethlen önkénytelenül részese lett a paktum csinálásának, a mennyiben az ő felszólalása nélkül igen nehéz lett volna a kötött egyességet a Ház elé hozni.

Már pedig a mint beszélték, úgy volt kicsinálva, hogy a szentesítés a Ház előtt történjék meg. Igazán szólva, a szászok nem bíztak a kormányelnökben. Ennélfogva azt kívánták, hogy valamely incidens megragadva, a kormányelnök a Ház előtt tegye meg azt a nyilatkozatát, hogy az 1890. évi szász-programmot elfogadja és megtartja. Ezt a nyilatkozatot igen nehéz lett volna csak úgy a hajánál fogva elé hurcolni.

A Bethlen felszólalása azonban szerencsésen hozta meg a kívánt alkalmat, melyet Meltz azonnal megragadott, természetesen jelentvén ki, hogy a Házban érdekesportok keletkeznek és kívánságokat formulálnak. Ezzel a hallatlan cynizmussal még tegnap botrányoztatta meg a Házat Meltz ur. Utána azonnal felállott Bánffy kormányelnök és elismerte, hogy — nem ugyan a szászoknak mint konstituált nemzetiségi testületnek, de — egyes képviselőknek a mondott ígéretet megadta.

Ez a botrányos tény foglalkoztatta ma a Házat. Erről beszélt gróf Batthány Tivadar, erről Zai Adolf szász képviselő, kit Ugron Gábor köztetszés között tanított ki arra, hogy szász nemzet csak 48 előtt volt, azóta, s kivált az 1868. évi XLIV t. cz. értelmében csak az egységes magyar nemzet létezik, melynek minden polgár tagja nemzetiségi különbség nélkül. Horánszky tüzetesen tárgyalta a kormányelnök

lépésének veszélyeit. Ha a kormány paktumra lép — bármi legyen a paktum tárgya — ma a szászfrakcióval, holnap frakciót alakíthatnak más érdekesportok s akkor az egész kormányzás nem lesz egyéb, mint a helyi érdekekre tördelt Magyarországnak területenként való elalkuvása.

A kormányelnök is felszólalt és igazán szánalomra méltó volt nagy szorultságában. Hangoztatta a szokásos frázist, hogy Magyarország jogait minden irányban meg fogja ortalazni. De hatása ennek az ígéretnak nem lehetett azon tény után, hogy kiegyezett a szászokkal. És hiába ismételte, hogy ő csak egyes képviselőknek tett ígéretet; mert hiszen azok az egyes képviselők az 1890-ki „Sächsisch nationale volkspartei“ programját mutatták fel, tehát az egyezkedés alapja a szász-kivánság s az egyezkedő felek: egyfelől a magyar kormány, másfelől szász nemzeti néppárt.

Ez a tény a legszomorubb világot vet ez új kabinetre. Tudjuk, hogy Tisza is alkudozott egyes frakciókkal a 70-es évek végén, midőn 7—8-ra apadt volt a többsége. Szapáry szintén alkudozott a szászokkal s meghajolt azon kivánságuk előtt, hogy Bánffy és Bethlen főispánok elbocsáttassanak. De mindez soha sem jutott köztudomásra. Tudomásunk csak hírekben alapszik és a későbbi tények által van csupán szentesítve. Azt pedig, hogy kik voltak az alkudozó felek: a szász képviselők-e mint az országgyűlés tagjai egyenként, vagy a szász képviselők, mint a szász nemzeti párt megbízottjai, nem tudhatjuk. Am azt is hibának tartjuk, ha az egyes képviselőkkel alkudoztak.

De mit mondjak most, mikor a magyar államot állítja szembe a kormány a szász nemzeti párttal? Mikor a megaláztatás olyan mérveket ölt, hogy az alku biztosítéka gyanánt azt merészeli követelni, hogy országgyűlési nyilatkozatok szentesítését a kiegyezést? Ki hallott olyant, hogy egy kabinet ígérete telekkönyvileg betábláztassék a képviselőház naplójába?

A he nem vallott védelem abból áll, hogy a Bánffy kabinetnek a szászok nélkül nincsen biztos többsége. Hát aztán? Mi szüksége van hazánkban egy ilyen kabinetre? Mi szüksége van hazánkban egy ilyen többségre? Csak nem mennek odáig a vakmerő-

ségben, hogy a Bánffy kabinetet is megtegyék nélkülözhetetlennek és pótolhatatlannak? Mert ez volt az argumentum Tiszánál, Andrásynál Wekerlénél, Szapárynál is. De azok legalább az arravalóságnak bizonyítékaival kormányoztak. Hanem azt mondani, hogy a mostani kabinet is pótolhatatlan, igazán arczatlanság volna. Mert ezt a kabinetet, annak férfait, tehetségeit, ismereteit, belátását minden pillanatban képes pótolni, kevés kivétellel, bármely rendezett tanácsú város.

Paktum a szászokkal.

A képviselőház bátfői ülésén nagyrédekü nemzetiségi vita folyt le, melynek rendén első sorban

Meltz Oszkár, reflektálva Bethlen Gábor beszédére, kilelelti, hogy mikor egy új kormány valamely frakcióval érintkezésbe lép: az közönséges dolog. Sőt azt hiszi, hogy elfogulatlanul ítélő ember abban, ha valamely kormány a képviselők között létező különböző frakciókkal...

Bartha Miklós: Helyi érdekű frakció! (Zaj.)

Meltz Oszkár... érintkezik, hibát látni nem fog. És, t. képviselőház, nem csinál semmi titkot belőle, megtörtént ez alkalommal is. (Zajos mozgás a bal- és szélsőbalon.)

Előnk: Kérem a képviselő urakat, ne zavarják a szónokot! (Halljuk! Halljuk!)

Meltz Oszkár: Nyiltan elmondja a dolgokat. Főlegliti, hogy mikor Bánffy egy szászoktól lakott megyének volt a főispánja, nem jó viszonyban volt velük. Akkor más állapotok voltak. Akkor a magyar közvélemény a szászokat a magyarok ellenségeinek ítélte; ebben a fölfogásban Bánffy is osztozkodott. Biztos benne, ha Bánffy akkor e vád alaptalanságáról meg lett volna győződve, más lett volna eljárása a szászokkal szemben.

Éppen ezért lett a szász nép bizalmatlan, mikor ő lett a miniszterelnök. Ezért — ugymond — szükséges volt egy őszinte kérdéssel előlenni. (Felkiáltások a szélsőbalon: Halljuk a kérdést!) és ez a kérdés egyszerűen az volt: vajjon a t. miniszterelnök ur előmeri-e és a maga kormányzási elveivel megegyezhetők tartja-e ama nagyon is loyális programmot, az u. n. néppárt programmot, a melynek alapján mi képviselőkkel választattunk (Zaj. Halljuk! Halljuk!) s a mely programm ellen a volt kormányoknak, amelyek azt ismerték, semmi ellenvetést nem volt. (Felkiáltások a szélsőbalon: Melyik volt

az a kormány?) mert ebben a programmban csakis jogos és igazságos igényeik vannak formulázva. (Felkiáltások a szélsőbalon: Halljuk azokat az igényeket!) Erre a kérdésre pedig, a t. miniszterelnök megnyugtató választ adott s ebben rejtett a mi egész paktumunk. (Felkiáltások a szélsőbalon: Mit mondott a miniszterelnök? Halljuk a programmot!) Közzé van az téve.

A magyar „hirlapiradalom“ ismételve foglalkozott azzal és minden ember ismeri Magyarországon, aki az iránt érdeklődött. (Felkiáltások a szélsőbalon: Melyik programról beszél?) A 90-ben hozott programról van szó.

Ennyit felvilágosításképen.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök.

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Nehogy félreértések forogjanak fön, szükségesnek látom igen röviden, pár szóval felvilágosítani a t. Házat ezen kérdéssel, a melyet most, itt Meltz Oszkár képviselő ur szóba hozott. (Halljuk! Halljuk!)

Annnyiban igazsága van Meltz Oszkár képviselő urnak, hogy már akkor, mikor miniszterelnökké leendő kineveztetésem, illetőleg a felség általi megbízatásom szóba hozott, nem ugyan a szász képviselők csoportosan, hanem a szász nemzetiséghez tartozó képviselők közül egyesek fordultak hozzám azzal a kérdéssel, vajjon ismerem-e az u. n. szász néppárti programmot? (Halljuk! Halljuk!) Én nekik azt feleltem, hogy igenis ismerem és habár nem tartom czélszerűnek és helyesnek, sőt talán törvényeinkkel sem egészen megegyezhetőnek, hogy nemzetiségek, mint ilyenek alakítsanak pártokat (Elénk helyes és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyes, nagyon helyes!) és képezzenek külön csoportulásokat. (Elénk helyes és a szélső baloldalon) Habár ezt, ismétlem, nem tartottam helyesnek, mindazáltal el kell, hogy ismerjem, hogy az, ami abban a szász néppárti programmnak nevezett sorozatban van: nem tartalmaz olyat, amit ne lehetne megengedni a nemzetiségre való tekintettel. (Halljuk! Halljuk!) amit ne lehetne megengedni a magyar nemzeti jelleg biztosítása mellett. Ezt jelen tettem ki akkor, és azt fentartom most is.

Programmat, t. ház, áll a nemzetiségi kérdés tekintetében, mint legelső felszólalásom alkalmával itt e házban elmondottam Serbán Miklós képviselő urnak. (Helyeslés jobbfelől.)

És ez nincsen ellentétben azzal, a mit tölem Meltz képviselő ur és gondolom, két vagy három más képviselő ur is kérdezett. Így teszem fel. Meltzotassanak tisztán megérteni; az, a mi abban foglalkatik, nincs ellenkezésben azzal az iránnyal, a melyet követni akarnak, követni fogunk. Nincs ellen-

kezésben a törvény által a nemzetiségek számára biztosított jogokkal; kijelentem azonban, miszerint nem tartom helyes formák között létrejöttnek, nem tartom megengedhetőnek, hogy az mint egy nemzetiségnek programja jelentkezze. (Helyeslés jobb- és balfelől.) Ezt tartottam kijelentendőnek, t. ház. Nekem nem volt befolyásom, nekem nem volt kihatásom arra, hogy azok a megállapodások miként jöttek létre, nem folytam be arra, hogy mint egy párt, vagy mint egy nemzetiségnek programja, alakult-e, hozott-e létre, nem érvényesíthetem magamat e tekintetben s nézetemet sem, hogy egy ilyen nemzetiség iránt való csoportosulás meg nem engedhető ebben az alakban; mindazonáltal be kell, hogy ismerjem, hogy az abban jelzettek, csak olyanok, a melyek iskola vagy egyház, önkormányzat, vagy ehhez hasonló természetű dolgokra vonatkoznak, azok ellen tehát kifogás nem emelhető, a mennyiben a nemzeti törvények korlátai között és a mennyiben az egységes nemzeti jelleg biztosításának korlátai között mozognak. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezt láttam, t. ház, szükségesnek mondanom, hogy méltóztassanak a kérdéssel teljesen tisztában lenni. (Helyeslés jobbfelől.)

Az államtitkárokról.

Még mindig csak a találgatások tárgya, hogy az új miniszterek mellé kik jönnek államtitkáru.

Mint a „N. U.“ értesül a pénzügyminiszteri államtitkári állás betöltése iránt ez idő szerint még kombináció sem merült s Lukács László maga fogja képviselni a Házban budgetjét, mely előreláthatólag igen beható megvitatás tárgya lesz. A valutarendezésről, a bankkérdésről, a szeszmonopóliumról s az egyenes adók sokat emlegetett reformjáról a miniszterhez kétszeregyre fogunk és a dést fognak intézni, nem is szólva az a költségvetés sok más tétele, külön pénzügyi közigazgatás, egyes mozzana mérsékeltlenül kihívja a kiritikát.

A mi a belügyi tározat illeti, itt nyosnak tartják, hogy Reiszig Ede csak ideiglenesen marad mostani állásában, s még a jövő hó folyamán Vasmagye főispánjára nevezetik ki. Helyét Latkóczy Imre, kinek eleinte a kereskedelmi államtitkárságot ajánlották föl, fogja elfoglalni. Minthogy ezt a kormánypartban immár befejezett ténynek tartják, most az a kérdés, ki lesz kereskedelmi államtitkár.

Hir szerint itt első államtitkáru is egy belső szakember, valószínűleg Vörös László miniszteri tanácsos, a miniszterium egyik régi, kipróbált szakfőnöke és munkereje van kilitásba véve. A kormánypartban a kombinációt már azért is kedvezően fogadják, — mert ez idő szerint a pártnak az állásra külön politikai jelöltje nincs.

AZ „ELLENZÉK“ TÁRCZÁJA.

1895. Január 23.

A szabadság.

(Wesselényi M. allegorikus meséje.)

Írta: Boér Miklós.

Egy öreg embertől hallottam én régen, Hogy rejlik igazság mindenik mesében, Vagy a vége csattan, vagy a vége éget, — De vezérel mindig tanulságra téged.

Mesékben szölk a bölcsek hajdanában, Mikor még nem fürdött magyar a Tiszában S míg a szűz dohánynak rozsás levelére Paragrafust nem írt átkos penna vége!

Ma már nincsen mese. A táltos valóság Felfal mindent a mi ősi, régi, ósági, Jellemet, szent hitet, hősi bátorságot Felszív eszményt, álmot, mint az ó-tobákat!

S még csak nem is prüsszent az ebada orra, Szippant, egyre szippant, magas kommandóra! Ám, de így tárgyamtól messzire eltérek S csattanós végére soha el nem érek...

.. Volt, hol nem volt egyszer... Hej, hogy én év már ma Csak úgy tűnede fel, ha dal veszi szárnyra Volt egy magyar, kinek nevét ha kiejtjük Szent küzdelmeinket százszor átszenvedjük!

Wesselényi volt az, kinek udvarába Egy ünnepi napon vala nagy kaláka. Szabad lelkű urak temették itt sorba A régi bánatot gyöngyöt-verő borbá

Kristálypohár csegett és a horg börtön Szent lelkesedéssel, szabadon kiadott... Volt a sok nagy ur közt — hivatal vendégül — Három „pecsovics“ is... Hallgasunk a névről!

Mosolyogtak olykor a vidám beszédén, Hej, de arcaikon égett titkos szegény! Mint virágok között felnőtt vad bogáncson Tiszta harmat rezeg hajnal pirkadásán...

Egyszer Wesselényi komolyan felállott, A ki reá nézett, büszke tölgyet látott, Mely dörgő villámolt s a vihar zúgásán Megtörik, de fejét le nem hajtja gyáván.

Szólt: Urak! egy régi mese jut eszembe, Elmondom, e kelyhet addig nem teszem le. E mese az édes szabadság jelképe, Szedje minden ember jól ám a begyébe!

„Az Isten teremtet embert millió számra, De még nem érezte őket a világra, Egy helyen őrizte száz angyal, száz ördög, Egyszer a menny lármás zúgással megdöngött...“

Villám szórta fényét, szongott, bongott minden, Sugár-kévék égtek és az áldó Isten Felnyitá ajtaját a ragyogó égnek: „Klmehetnek a kik szabadságért égnek!“

Volt nagy láрма, zúgás, tolongtak a népek, Kiváltak a jók és szálltak, mint a méhek Titkos szent virágra, mely nő minden nyomban A hol büszke férfi lázas szíve dobban...

De fényes asztal volt az ég egy csücskében, Gazdag lakomára felterítve szépen S a nép-gomoly közül egy sereg kiválik — Rohan az asztalhoz és... eszik rogyásig...

Az isten száma néz a csöcselék népra, Átvad alakja egy ragyogó fénybe S mint az örök eszme, sugártörő lánggal, A buta tömegtől messze, messze szárnyal.

Köztük meg nem fordul soha, soha többé, Isten nélkül járnak örökön-örökké! Nem látják a mi szép, nem tudják mi égi, Szívüket a szegény, a gyalázat tépi!

És a merre járnak, széles e világ, Hervadó bu kél az illatos virágon, Elveszi sugarát a fény, sötét támad, Nyomukba van mindig az átok, utálat!

... Meneküljünk innen, itt is van belőlük... Szívem reszket s lelkem úgy irtózik tőlük, Mintha pokol égne! Gyilkos tűzét látom. Éget, perzsel, szédít és én még is fázom!...

Ezzel Wesselényi el is tünik onnan, Barátai mennek mind utána nyomban; De három gyászvítez ott marad a széken, — Nem tudtak fölállni, lenyomta a szegény!..*)

*) A nagy Wesselényi Miklós és szabad- elvű pártja 1844. évben Közép-Szolnok vármegye tisztújításán megbukott s uralomra a „pecsovicsok“ jutottak. Később — 1848-ban — kinevezetvén főispánnak meghívta a vármegye notabilitásait egy fényes vacsorára Zsibóra. Akkor már vak volt s névszerint mutatta be magának a mejelent nevek közt, a midőn a „pecs“ vias „párt“ néhány gyűlölő társának nevét is hallotta, undorral fordult el tőlük s elmondván arátainak az itt versbe szedett allegorikus mesét, ott hagyta őket a temben. A pecsovicsok aztán szegyenkezve sompolyogtak el az ősi kastélyból.

B. M.

Klára.

— Angol regény. —

A DÓRA szerzőjétől.

Az „Ellenzék“ számára fordította: AMICA.

II.

(Folytatás.)

(5)

— Várjon egy pillanatig. Oh nagyon siet; zavarba hoz, — mondá Verdierné türelmetlen mozdulattal.

— Sir John, mielőtt tovább mennék, engedje elmondanom, hogy miért érzem terülnék azt a gyermeket, a helyett, hogy az a szívbeli örömm és büszkeségem lenne, a milyen egy olyan szép egészséges gyermek, a legtöbb anya előtt lenne.

És most már nem volt habozás a hangjában, s tiszta szemeiben nem volt a szégyennek legkisebb árnya midőn kiegyenesedett s büszkén nézett a vendégre. És Sir John megégyelte magát azon aljas gyauvúrt, mit a Verdierné újan levő gyűrű dacára érzett. Az a tény, hogy jeggyűrűt viselt, az ő szemei előtt nem jelentett semmit — gyűrűket olcsóért lehetett venni, — de szégyelte ezt a gondolatot, midőn az asszony tiszta tekintetével találkozott.

— Sir John — folytató Verdierné — én Angol asszony vagyok — azt ön már tudja, — ezelőtt két évvel mentem férjhez — Angliában, egy franciaíhoz és ezt ne feledje; férjemet Verdir Leonak hívták. Egy londoni kereskedő családjánál voltam nevelőné midőn először találkoztunk. A gyermekek mind fiatalok voltak, s miután — a hogy ők szokták volt mondani — nagyon csinos voltam, s még a mellett több oldalú műveltséggel bírtam, gyakran meghívtak a szalonba és valóban, inkább bántak velem, mint házi leányt mint fizetées alatlójjukkal.

— Itt találkoztam Verdir ural. Rövid ismeretség után jegyesek lettünk s a Noelé

házától mentem férjhez. — Szinte egy évig Angliában laktunk, ekkor Franciaországba költöztünk. Nagy megröbáltatás volt reám Londonból távozni, hol sok jó ismerősem és barátam vol'ak, kinek jósa és szivesse a férjhezmenetelemben tapasztalt családásokért némi kárpótlást nyújtott. — Mert nagyon szerencsétlen voltam! A férjem hamar reám unt, durván bánt velem és elhanyagolt. Tehát szerencsétlen voltam ekkor, de még sokkal szerencsétlenebb lettem, miután London elhagytuk.

— Idegen országban voltam — folytató kevés szünet mulva; nem voltak ismerőseim, s az unalmas bérházakban gyakran hetekig hagyott egyedül; oly szivbeteg és szerencsétlen voltam, a milyen egy elhagyott fiatal leánya — mert csak az voltam — ebben a szomorú nyomorúságos világban lehet.

— Ekkor következett a krízis. Férjem — mert a gyermekemért még mindig azon a neven említem — folytonosan egy szép asszonynak — egy amerikai övezgasszonynak a házánál időzött, folytonosan azzal kocsikázott és sétált és engemet elhanyagolt uiatta. Szemrehányást tettem neki, ekkor összevesztünk és ő azt mondta nekem —

A Verdierné ajkai elfehéredtek, a mint beszélt, egy pár pillanatig hallgatott, s megragadta az asztalt, mint ha támaszra volna szüksége.

— Azt mondta nekem — ismétlé — hogy a francia törvények szerint nem vagyok a feleség! A házassági szertartást csak Angliában hajtották végre és az angol törvények szerint, Sir John érti?

A templomban esketék meg, a barátaim beleegyezését és jó kívánságait bírtam, s általuk voltam körülveve, de úgy látszik, hogy mind ez nem elégséges Franciaországban arra, hogy egy Francia és Angol alattvaló között a házasság törvényessé tegye. A szülők beleegyezése — a konzul előtt való eskü — a még több illyesmi kívántatnak meg

A közoktatási minisztérium államtitkári állásának betöltése csak a költségvetés letárgyalása után fog végbemenni, hol akkor másnémi személyváltozások is várhatók.

Győrffy Gyula beszéde.

— Tartotta a képviselőház tegnapi ülését. —

Győrffy Gyula: T. ház! Nem szándékozom az igen t. miniszterelnök úr által előterjesztett programról bízalom kérdéssel egyáltalán foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) Mindezek a kik értekezések voltak, nyilatkozatok az én nevemben is. Magam részéről e tekintetben csupán egyet kívánok megjegyezni. (Halljuk! Halljuk!) azt, hogy a t. miniszterelnök úr saját kijelentése szerint programján az előbbi, a lépés kormány programját fogadta el teljes mértékben. Hát azt hiszem bővebb magyarázatot és indoklást az részemről nem igényel, hogy ha már azon programot, melyet egy Wekerle és egy Szilágyi képviselt a házban, nem támogatam, még kevésbé fogom azt az ő miniszterelnöksége alatt alakult kormány vezérlete alatt támogatni, mert alig lehet kiállításom arra, hogy őt engem inkább, mint elődei, meggyőzzenek. (Derűtség a szélsőbalon.)

Hanem ha felszólalok t. ház, az történetik egy incidens dolog folytán a mely itt a ház színe előtt folyt le, a melyet én igenlyeges kérdésnek tartottam, a multban épen úgy, mint tartom a jelenben és a jövőre nézve is. Érttem a szász kérdést és ezzel kapcsolatosan a nemzetiségi kérdést. (Halljuk! Halljuk!)

En itt a házban állandóan figyelemmel kísérem t. szász képviselőtársaimat s mint a nemzetiségi és szász kérdés ismerője mindannyiszor, valahányszor ők valamely ténybeli tévedést akartak itt a házra rábírni, vagy pedig tényt akartak felismagarázni, iparkodtam azokat rektifikálni. Különösen kötelességemnek tartom ezt ma azért, mert tegnap is megtörtént, hogy a t. miniszterelnök úr itt a képviselő urakkal az egész ház szemelátára tárgyalásokba bocsátkozott. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbalon. Ellenmondások a jobb oldalon.) Hiszen, t. képviselő urak, ahhoz a miniszterelnök urak joga van, azonban gyanusokká válnak ezen tárgyalások akkor, a midőn úgy a szász képviselő urak a maguk követeléseit itt a házban bejelentik szemben a kormánnyal s arra a miniszterelnök úr válaszára interimistikus tárgyalásokat folytat, mert az minden szemlélőre azon benyomást teszi, hogy itt tulajdonképen kiegyenlítő tárgyalások folynak. Mindazonáltal, t. ház, kötelességemnek tartom a t. miniszterelnök urak azon kijelentését, hogy ő paktumot nem kötött. Azonban meg fogja engedni, hogy ezen kijelentést illetőleg a szászba bocsátkozhassam. És kapcsolatosan a real két ténnyel Zay képviselő ur (Egy hang a baloldali: Vezér!) mint a szász néppárt jele a legi vezérnek felszólalására, — mert időnként változik a vezérük, a mint majd rá fogok rájáratni, így például 1888-ban Meltz Oszkár volt a vezérük! Zay képviselő ur ma egyenesen kijelenti és iparkodik formulázni azon programját, a melynek megvalósítását ő a t. kormánytól várja. Ezen program igen érdekes, mert teljesen simulekónyságot mutatván a magyar államesszme és az egységes politikai nemzet iránt eléggé ravaszul elhallgatván az egységes politikai nemzetet jelző „magyar” kifejezést — alkat, és arra, hogy a t. házat és így a nemzetet a szász néppárt programja és annak valódi célzatai iránt megtevéssze. (Halljuk! Halljuk!) Mire alapítják a szász képviselő urak programjukat? 1848 előtti Erdélyre, a melynek három nemzete volt: a magyar, székely és szász.

Ebből deriválják összes jogaikat. Mit jelent ez, t. ház? A szász képviselő urak arra, Angliában a Verdier Leo felesége vagyok; gyermekem az ő gyermeke. Franciaországban nem vagyok törvényes feleség; és a gyermekem senki gyermeke! A kegyetlen francia törvény ezt mondja. Először nem akartam elhinni, de ügyvédhez fordultam, s meggyőződtem az igazságról. Ekkor elhagytam a férjemet; egy huszonegy óráig sem akartam egy fedél alatt lakni vele. Volt egy kevés pénzem, amit a sajátomnak mondhatam, és egy fél évvel ezelőtt ide jöttem, hogy a gyermekem születését bejárjam.

Gyűlöltöm a gyermeket — és ismét megrázkódtott — gyűlöltöm az atyjáért, és mert ahhoz hasonlított. Néha magamtól is elszőrnyűköttem; mert a szegény ártatlan kis jószágot annyira gyűlöltöm, hogy teljes szívemből kívántam a halálát. Ha meghalna, gondoltam magamban, akkor visszamehetnék Angliába a barátaim közé, s új életet kezdenék. De a gyermek élt és oly erős volt, hogy nem volt kilitás a haláláig. Sir John — mondá hidegen mosolygva — ez az én történetem — és nem az — amit ön gondolt.

Sir John komolyan — és részvétellel nézett reá.

— Valóban, ez nagyon szomorú történet; de szerencsésnek tarthatja magát, hogy egy olyan nyomorult gazembertől megszabadult — mondá Sir John.

Kegyed szép és fiatal; s az egész élete előtt van; és az még lehet boldog, ha reám hallgat. A gyermek az egyedüli akadály, az egyedüli kápos, mi kegyedre a multhoz köti. Szabaduljon meg tőle; bízza én reám. És én ígérem kegyednek, hogy a kis leánynak boldog otthona lesz s minden tekintetben a saját gyermekemnek fogom tekinteni.

A szép arc kiderült, a mint sir John beszélt; a szemek elvészitették kemény kifejezésüket, tágra nyíltak és szelidebbek lettek, mint ha annak a boldog jövőnek a víziója

az unió-törvényt, mely az egységes magyar államot és az egységes politikai magyar nemzetet megteremtette már 1848-ban sem fogadták el és azóta 1867-ig állandóan küzdöttek ellene, következetesen fenn akarták tartani az egységes magyar államban is, azon különleges és kiváltságos helyzetüket, melyet mint az egykori trium-nationum tagja élveztek; érvényesíteni akarták az egységes politikai magyar nemzetet szemben is saját faji egyenlőségük, mintha a trium nationumból csupán a székely esett volna ki.

Ha önök az 1848 előtti történeti fejlődésre hivatkoznak t. uraim, méltóztatassanak példát venni a más két nemzet eljárásáról. Az unió törvényét Erdély más két nemzete minden aggály, minden fentartás nélkül, teljes bizalommal elfogadta; hozzájárult, lemondott még nagyobb privilegiumokról, mint a minőkkel a szászok bírtak, panasz nélkül beolvadtak az egységes államba és az egységes nemzetbe és önök mégis, mert a trium-nationum egyik kiváltságos tagja voltak, 1848 után is maradtak ezen kiváltságos helyzetben. És mit tapasztaltunk t. képviselőház 1867 óta? Azt, hogy, a szász képviselő urak itt a házban állandóan ezen privilegizált helyzetet óhajtják a maguk, a saját fajúk számára fenntartani. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Sikertől a magyar törvényhozásnál a másik két társnemzet hátrátételével saját privilegiumaikat a szász földre, az u. n. királyi földre nézve fenntartani, sikertől a más két politikai nemzet megsértésével egyházi terheiket államköltségen váltani meg, a míg Erdély más két nemzete maga fizeti azt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Sikertől önöknek saját faji és nemzeti jellegüket megőzni a királyi földön nyelvi és kulturailag, mert onnan igyekeztek a magyar állam és magyar nemzet jogos igényeit kiszorítani, sikertől ezen kiváltságos helyzetüket politikailag is fenntartani, mert a míg a másik két nemzete az egykori Erdélynek, ha az általános törvények által biztosított jogaikban sérelmet szenvednek, a törvény rendes útján kíván orvosolni; polgárai a sérelmek alapján fájlag nem szervezkednek, hanem mennek a szolgabíróhoz, alispán és belügyminiszterhez és bíróságokhoz: önök ellenben a sérelmek ürügye alatt, helyesebben faji kiváltságai fenntartása érdekében minduntalan a törvényhozáshoz fordulnak, pártját szervezkednek és minduntalan a törvényhozásnál követelődnek, minduntalan mint népcsoport jelennek meg és itt folytonosan alkudoznak bocsátkoznak velünk. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Hisz nem az első ilyen jelenet az, t. képviselőház, a mit Zay képviselő ur ma és Meltz ur tegnap a miniszterelnök úrral eljátszottak. 1888-ban ugyancsak Meltz Oszkár képviselő ur, a mikor a szász képviselő nem voltak a szabadelvű párt tagjai, mikor a szabadelvű párt közt paktum egyáltalán nem volt, a mikor saját szavazataikat itt nyíltan kinalták a kormánynak, akkor ő, ugyancsak felsorolta a szász néppárt követeléseit s hogy a t. miniszterelnök úr (Halljuk! Halljuk!) ezen politikai programnak, a melyet a néppárt programjaként ismerünk, a jelentősége iránt tájékozva legyen, utalok ugyancsak Meltz Oszkár képviselő urnak itt a házban akkor tartott beszédére, melyben ő egyenesen kijelenti (olvassa) normalis viszonyok közt, a parlamentáris élet rendes menetében, politikai pártok szabadon képződnek, azon politikai közös meggyőződés, illetőleg érdek — szolidaritás alapján, mely az egyéseket tömöríti, egyesülésre hívja fel. Nyilván, érttem a szászokat, ez részben másként áll; mi ugyan képeztünk egy pártot egymásnak, mert hiszen van közös politikai meggyőződésünk, van közös érdekeink, van közös programunk, hanem azon sajátos atagonizmusnál fogva, mely köztünk és a magyar államhatalom között különös, sajátos okoknál fogva kifejlődött, — befolygva nekik külön kell alakulniuk. Tovább: az az ép oly téves, mint, sajnos körülmény, hogy a mi po-

túnt volna fel előttük, a melyről sir John beszélt.

— Oh, ha tudnám, hogy az lehetséges — mondá remegő hangon — akkor egy pillanatig sem haboznám!

— Pedig lehetséges — nagyon lehetséges. Nézze Madame! — s a sir John hangja reszkett az izgatottságtól; keze remegett, midőn tárczájából azt a szerződést kivette, melyet azon biztos reményben, hogy kívánsága teljesül, nagy gondnal már előre elkészített. Csak ezt a papírosat kell alá írnia. És ez megadja kegyednek azt a boldogságot, melyet kíván és megérdemel, ez lesz a talizmán, a „Nyilj ki Szézá” — azon új élet kapujához, melyről kegyed beszél.

Az asszony habozott, de a sóvár tekintettel nézett rá; aztán csendesen ment közelebb az asztalhoz s kezébe vette a pennát. Ismét habozott s nyugtalan kifejezés jött az arcára. Míg habozva várakozott, Sir John egy gyors tekintettel a határozatlan arca, elfordult tőle s a szemégyét feltéve bírállóan nézett a kis állványon levő dolgozatra.

— Madame, ez a kegyed munkája? — kérde. Valóban hű vázlat és igen jól van kidolgozva! — A napokban ezer forintot adtam egy képer, melynek belbecse nem volt több ezénél — azonban az utóbbi mondat alatt nem nézett Verdierné. Ha ez a kép eladó — folytató — mint Dináni kedves emlékeiről szívesen adnék ugyanannyit érte. Madame, mit mond hozzá? — szabad kifizetnem az árát?

Rövid ideig mély csend állott be; tekintetük találkozt s hosszasan néztek egymásra. Nem volt szavakra szükségük; mindenik megértette a másikat. Verdierné fagyos hangon nevetett.

— Sir John — mondá hidegen — az a kép öt aranyat ér — és egy fillérrel sem többet Ennyiért elviheti, ha tetszik.

— Öt arany! — Madame, kegyed na-

litikai magunktartása olyannak tekintett, mely elvi ellentétben áll magával a magyar államesszmevel, másfelől pedig a mi kívánságaink minősége és természeté mindez, t. képviselőház arra készít bennünket, hogy mi első sorban az állam és államhatalmat képviselő kormányunk, legyen bárminő a neve, mert nem beszélünk itt egy bizonyos konkrét kormányról én absztrakt mondom, mi arra vagyunk utalva, hogy mi első sorban keressük az államot képviselő kormányunk a kölcsönös megértést és ha csak lehetséges, csatlakozunk hozzá, habár egyébként nem is értünk vele egyet.

No, mélyen t. miniszterelnök ur, ha ezen program politikai értékét komolyan akarja mérlegelni, akkor erre a forrásra utalom s ebből ki fog tűnni az, a mit egy új törvényhozás a kormány feje a házban soha el nem ismerhet, ki fog tűnni, hogy az országban csak oly politikai program létezhetik, a melyet Debreczenben ép úgy választási program-mal lehet kitűzni, mint Nagy-Szebenben (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon); másodszor pedig ki fog tűnni az, hogy ily antagonizmus az államhatalom és egy csoport, egy faj között megengedhetetlen ebben az országban. S ha ezekről majd meg fog a t. miniszterelnök ur győződni, akkor a törvényhozást és a szabadelvű pártot nem fogja abba a kényes helyzetbe hozni, hogy a szászok ilyen kivétele és privilegizált követeléseit törvényhozásilag alkutárgyként adja meg nekik. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Mert hiszen t. képviselőház, ha ezen urak az egységes magyar államot és egységes politikai magyar nemzetet intézményeivel együtt őszintén elfogadják, úgy a mint azt Erdély más két nemzete elfogadta, és ahoz csatlakoznak, akkor ha vannak sérelmeik az országban és hazában: azokkal tessék úgy mint a többi magyar állampolgár a törvény rendes útjára menni, mert hiszen elég biztosítékot találnak a miniszterelnök ur nyilatkozataiban is, — ha találnak, mint a hogy kell, hogy találjunk mindannyian — hogy a mi törvényeinkben jogok, egyesek, felekezetek vagy testületek részére biztosítva vannak, azokat a kormány köteles érvényre emelni.

És épen az teszi a miniszterelnök ur nyilatkozatát gyauessá, hogy a szász követelésekkel szemben hivatkozik csupán a törvényes jogok érvényesítésére. Remélem nem azt jelenti ez, hogy a többi állampolgár ezen remediunhoz hiába folyamodnának: remélem azt jelenti, hogy azt érvényre juttatni a többire nézve is ép úgy el van határozva, mint a szászokra nézve. Meg vagyok tehát arról győződve, hogy azok a különleges specifikus követelmények, melyeket a t. szász képviselő urak itt emelnek, érvényesíteni és honorálni nem fognak a miniszterelnök ur által sem.

Most, t. ház, ezen ártatlan szász néppárt program ismeretében menjünk tovább; mert vannak ezen programnak részletei sérelmei, a melyek egyenesen a magyar államiság, a magyar törvényhozás tekintélyében ütköznek. Jelesen akkor 1888-ban, a szász vezére Meltz képviselő ur, a többi közt a házban sérelmők hozta fel, hogy ime a nemzeti méltóságról kénytelenek voltunk lelépni, az unió-törvényben annyi elismerésben sem részesültünk, hogy pl. kilenc miniszter között egyetlen szász miniszter foglalna helyet, (Derűtség a szélső baloldalon) mert így szól Meltz Oszkár képviselő ur (olvassa) „Hiszen elvesztették mindenek előtt azon kiváló államjogi állást, melyet évszázadokon át elfoglaltak; és ő, kik Erdély államjogi rendszerében, mint a politikailag jogosult és egyenjogú három nemzet egyike, mindig gyakorolták az őket alaptörvényileg megillető befolyást, úgy a törvényhozásban, mint a kormányzatban, most oda jutottak, hogy pl. kilenc magyar miniszteriumban egészen véve két szász származású hivatalnok van és ezek is középszerű állásban.

gyon kevésbé becsüli a munkáját. Az sokkal értékesebb — sürgeté sir John — legalább én előttem az.

— Én nem fogadok el többet érte. Ha tetszik vigye el — vagy hagyja itt — nekem mindegy — válaszolá Verdierné hideg kemény hangon; és — ezt is vigye el magával.

Ismét felvette a pennát és sietve, mint ha attól félne, hogy határozatát megmáskítja, a papírosra aláírta a nevét. Aláírása szilárd volt és tisztán olvasható s nagy ellentétet képezett a sir John írásával, kinek a keze idegesen reszkett, midőn az ő példáját követte. — Fogja madame, tegye el, az egyik másolatot kegyed tartja meg, a másikat én — mondá sir John sietve.

De Verdierné nem válaszolt rögtön és a papírosat nem sietett átvenni a sir John kezéből. Egész magasságában kiegyenesedett, hátra vetette a fejét s szép karjait olyan mozdulattal nyújtotta ki, mint ha a vállairól egész váratlanul egy nagy teher esett volna le. S midőn végre megszólalt, arca örömtől sugárzott s hangja édes felindulást remegett.

— Alig merem elhinni, hogy ez igaz — mondá — alig merem elhinni, hogy ismét szabad vagyok — hogy életem megszabadul attól a gyűlölt kötelektől, mely folytonosan multamra emlékeztetne! Hogy az, a mit én ma cselekedtem, jóra vezet-e vagy rosszra? — azt én nem tudom — és nem is törődöm vele; de sir John, ön a mai napon egy összeroncolt szívű, félig kétségbe esett asszonnyhoz jött — s az ön arca olyan előttem, mint a világosság anyagyalé. És most — menjen — folytató, parancsoló hangon — mozdulattal mutatta az ajtó felé — ne hogy, mi önre nézek, é fűnségesen szép kép eloszolják s felébredt szemem az angyal helyett csak a kísértő arcát lássák!

(Folytatása köv.)

Tehát miniszterük nincs, magasabb állásban képviselve nincsenek. Ez is sérelmünk.

De tovább folytatják, t. ház. Kijelenti Meltz képviselő ur, hogy követeléseik, melyek őket mint fajt illetik meg az államban, s melyeknél elismerést a fajiránt követelik, oly ellentétet képeznek az állam és a szászok közt, hogy ebben compromissum lehetetlen. Mindezt Meltz képviselő ur mondta, mikor az ellenzéken foglaltak a szász képviselő urak helyet, és később kijelenti Meltz képviselő ur ezen beszédében itt a házban, hogy ha az általam elősorolt, illetőleg a szász néppárt programjában foglalt követeléseket hajlandó a magyar állam, illetőleg kormány megadni, készek a szabadelvű pártba belépni.

Es az igen t. miniszterelnök ur hivatkozik rá, hogy a szász képviselő nem most léptek a szabadelvű pártba. Ebben tudomásul veszem azt, hogy tehát követeléseik kiegyenlítése régen megígértetett, és hogy a miniszterelnök hajlandó csupán ezen ígéretet tette, és teljes mértékben beváltani.

Ily kijelentések és nyilatkozatok után engedje meg a t. miniszterelnök ur, de neki, kinek multját a szász néppárt programmal szemben ismerjük, nincs joga azon megítélni, hogy ha őt tegnap chauvinizmussal, ma pedig tulendekénységgel vádolják, neki nincs joga a két vád között ellentétet keresni, mert vádlói arról csakugyan nem tehetnek, hogy tegnap talált rá a chauvinizmus Szolnok-Dobókában és Bezerce-Naszódban, ma pedig talált rá az engedetkenységre a pactum miatt itt a Házban. (Tetszés a szélsőbalon.) Nem a vádaskodók hibája, hogy ily rövid idő választja el a két dolgot egymástól, t. miniszterelnök ur.

Mindezeknél fogva én sajátszortékn tartom azt, hogy a szász képviselő urak itt a házban a közjogi alapot is mint politikai programnak felállítják. Zay képviselő ur itt is szász bölcseséggel utoljára helyezi ezen programot. Miért? Mert előbb már a szász kivétele követelmények teljesítését sikerült biztosítani; de ha el nem érte volna ezen biztosítékot, akkor a közjogi alap rendíthetetlen támogatásának biztosítását Zay t. képviselő ur és társai többé nem a szabadelvű pártban látták volna, hanem bizonyára más közjogi pártban vonták volna meg magukat. Hiszen ezért sietett a t. miniszterelnök ur minden áron a szabadelvű párt kebelében megtartani őket a közjogi alap védelmére.

Mindezeknél fogva, t. képviselőház, talán felesleges arra is reflektálnom, hogy nem volt szükséges Müller szász püspök urnak a t. miniszterelnök úrral leveleznie, nem volt szükséges a szász képviselők küldöttségét fogadni, elég volt egyesekkel érintkeznie, elég volt egyesek utján és itt a házban azt a kijelentést megtenni, hogy ő Zay t. képviselő ur és társai különleges érdeket ápolni kész, a pactum — azonnal létrejött.

Felesleges volt tehát a t. miniszterelnök ur részéről Apponyi Albert gr. idevonatkozó, képletes formában emelt kardját visszautasítani, mert a főrendi érintkezés nélkül is itt a ház színe előtt ténynyé váltak, hogy a t. miniszterelnök ur a szász urak támogatására annyira rá van utalva, hogy az ára felett itt nyíltan alkudozik.

Egyebekben pedig ismétlem, hogy a t. kormány programja iránt semmi okos és bizalommal viseltetni. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ujabb paktum készül.

Az M. H. írja:

Bánffy báró, a magyar államesszme rettegott képviselője, azzal kezd a kormányzást, hogy a szászokkal egyezkedik életre-halálra. Mégsem lehet ez a magyar államesszme olyan szedelmes valami, ha az ő legrettegettebb képviselője ilyen szeliden képviseli. Minden jel arra mutat, hogy újabb paktum készül, a mit, lehet, hogy éppúgy le fognak tenni, a mint letagadták az első, de a melynek éppúgy meglesznek a következményei, mint voltak az elsőnek. A fölújult szász mozgalomról s a mozgó okairól kitérően értesült alkalmi tudósítónk a következő levélben informál bennünket:

Brassó, jan. 19.

Most, mikor a Nothschrei-ok divatja fölújult, ez a kis kommentár talán nem haszon nélkül való. Ugyis a Magyar Hírlap, ha magában is állott, de már anno Szapáry teljes ösztönzettel leplezte le azt a paktumot, melylyel a szász testvéreink Nothschreiai elhallgattatták. A következmények igazat adnak önöknek s megmutatták, miben áll az a paktum: eltörlésében mindama jogos, noha előző csekély haladásoknak, melyeket a Királyföld meggett a magyar államesszme s a Királyföld minden intézményeiből teljes kiirtása mindennek, a mi magyar. Ezen az áron csend volt és békeség, egész az újabb időkig, ezen az áron, a melyben az is bennefoglatatik, hogy a szász földön a közgazgatás legfőbb hivatalai kizárólag szászok vezérfelügyeleti kezébe adtak.

Nincs abban kétség, hogy a szász vezérférfiak a hivatalaikat a szászok teljes megelégedésére viselték és kezelték. S ha mégis, nemcsak ma, hogy Bánffy jutott kormányra, de ha már az előző kormány alatt, anno Hieronymi is, a szászok ujra mozogni kezdtek, s ma megint a Nothschreikig jutottak el, ennek az okai máshol vannak. — Hisz csakugyan nem tűnt föl senkinek, hogy a szászok újabb mozgalma ugyanakkor kezdődött, a mikor a magyar érzést Wekerle-kormányt keltigetni kezdte a válság szele? — Igy, mint az ágyú dörgésére a vizs hang, a Szechenek s a Lukácsin-k, Róma és Bécs szavára s az ujonan keletkezett magyar néppárt szavára a szász néppárt is hallatta a hangját? Ma már a párt brassói szervezete

valóságban menyődörögnek s nem téved, a ki azt hiszi, sőt tudja, hogy ebben a mozgalomban csak a hang a szász Jakóbé, a kéz az Ézsau keze, a jól ismert bécsi kéz.

Igen a felújult szász agitáció szálai odafenn futnak össze a Ballplatzen. Erre vall a szászok fölújult gygyverbarátsága az oláhokkal is. Hogy is lehetne másképp? Soha a szászok nem mozogtak másképp mint Bécs szavára és Bécs elnézésével. Ha nem így volna, a szász sajtó legkisebb mukkanását is elfojthatnák a mindenható szász vezérek. Nem tessék, s ez előre teljes fényt vet arra, mennyi hitelt kell majd adnunk azoknak az okveteli bekövetkező kézműsoknak, amelyekkel ezek a mindenható férfiak majd eltagadják a közösségüket ezekkel a lapokkal. A paktumot is letagadták, mégis igaz volt, s ha letagadják a napot is az égről, a nap mégis süt. És ez a nap az igazság napja, bevilágít a celszövevénybe. Amint hogy a nemzetiségeink fegyverbarátságára a bécsi kéz adta meg az áldást, a szász testvéreink felújult Nothschreiaihoz is a bécsi kéz veri a taktust.

—n.

A szász választó polgárok brassói gyűléséről már adott hírt egy táviratunk. A kormánypárti Pester Lloyd most erről a következő részleteket közli:

A szász képviselők brassói választmánya e hónap 19-én ülést tartott, melyen állást foglalt a szász képviselőknek a liberális pártban való megmaradása kérdésében. A választmány harminczekét szavazattal öt ellenében a következő határozatot hozta:

A szász országgyűlési képviselők a szabadelvű pártban való megmaradásukat attól téték függővé, megteszi-e a miniszterelnök ur azt a kötelező nyilatkozatot hogy az eléje terjesztendő 1890-ik évről való szász program az új kormány alapelveivel összeegyeztethető, s hogy ennek a programnak a kitűzött céljait jóakaróan támogatni fogja. A mennyiben ez a nyilatkozat megtagadtatnék, s a mennyiben a községi, törvényhozási, vagy egyházi önkormányzatunk fontos intézményei veszélyeztetnének, mint a hogy a vallás és közoktatási miniszterium épen most is az evangélikus egyházközösség lelkeszi és prédikátor-tanítói állásait támadja meg — a szász országgyűlési képviselők terjeszték a szabadelvű pártból való kilépésüket a választó gyűlés tárgyalása elé.

A javaslat ellen szavazó csekély kisebbség a kérdést egy összehívandó választói értekezlet elé akarta terjesztetni. A hozott határozatnak annyival is inkább nagy jelentősége van, mert három képviselőnek mintegy direktívaül kell szólnia is, mert Brassóban hozták a hol tudvalevőleg az „ifjú szászok” fűhadiszállása van. A „Siebenbürg Deutsche Tagblatt” és a „Kronstädter Zeitung”, mely újságok a szászok radikális részének szervezete, kötelességüknek tartják a Wekerle-miniszterium lemondásától kezdve, naponként sűrű cikketek írni a Bánffy-kabinet ellen és a szász választásokat és képviselőket arról meggyőzni, hogy a szászbecsülettel nem fér össze a „besztercei paz” politikáját — bármennyire liberális is ez — támogatni. A várt eredmény azonban — ugylátszik — elmaradt, mert eddig csupán két választókörletet nyilatkozott a kilépés mellett, míg több választókörlet olyan határozatot hozott, mint a brassói körületi választmány, sőt Medgyes egyenesen a jelenlegi miniszterium mellett foglalt állást. Egy szász lap nyomán azt is jelenti a P. L., hogy általában nem áll az, mintha Müller püspök akár a maga, akár a szász néppárt nevében állást foglalt volna a Bánffy-kabinet ellen.

Ezredéves kiállítás.

A kiállítás sajtó osztályának szervezési programját az országban a sajtó legkiválóbb képviselőinek részvétele mellett tartott szűkebbkörű értekezlet véleménye alapján a kereskedelemügyi miniszter következőkben alapította meg:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter, mint az 1896-iki ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke, a kiállítás igazgatóságával kapcsolatban külön sajtó-osztályt szervez, melynek feladata:

a bel- és külföldi sajtót a kiállításra vonatkozó közérdekű közleményekkel ellátni, illetőleg a közlemények számára a szükséges anyagot szolgáltatói és a kiállítás iránt való közérdeklődést a bel- és külföldön felkelteni és állandóan ébren tartani, — végre a sajtó képviselőit a kiállítás előtt és a kiállítás folyamán alatt minden irányban támogatni, különösen pedig a külföldi sajtó képviselőinek kellő tájékoztatásáról gondoskodni.

E feladatok megvalósítása céljából a sajtó-osztály:

- legkésőbb 1895. január 1-jétől kezdve hetenkint legalább kétszer (magyar nyelven és német fordításban) megjelenő ugynevezett könyvtáros kiállítási értesítőt ad ki a fővárosi napi sajtó számára;
- külön közleményekkel látja el hasonló módon a hazai vidéki sajtót;
1895. őszétől kezdve francia, angol, német és legalább egy keleti nyelven rendszeres értesítéseket bocsát ki a külföldi sajtó számára;
- megelőző illusztrációkkal, illetőleg ehhez való anyaggal látja el a bel- és külföldi szépirodalmi lapokat;
- ellenőrzi a közönség tájékoztatására szánt hivatalos publikációk tartalmát (katalogus, kalauz, hivatalos közlöny, hirdető ívek stb.) s megbírálja a nyilvános publikációkra szánt képeket;
- gondoskodik a kiállítás iránti érdeklődés felkeltéséről és állandó ébrentartásáról.

a kül- és belföldön egyaránt (plakátok, hirdetések stb.);

g) külön sajtó-bizottság támogatása mellett gondoskodik a kül- és belföldi sajtó igényeinek kiállításai szempontból, minden irányban való kielégítéséről (a sajtópavillonnak a hírlapirodalom méltányos igényei szerint megfelelő berendezése, kedvezmények kiosztása, statisztikai adatok s egyéb nyers anyaghalmozás kiállítására stb.);

h) a hírlapírók testületi képviseletének (Otthon* stb.) közreműködésével gondoskodik a külföldi és a hazai vidéki sajtó képviselőinek kellő fogadtatásáról és megfelelő erkölcsi támogatásáról a kiállítás egész tartama alatt.

Ezen feladatok megvalósítása érdekében állandó sajtóbizottság létesítették, mely egyrészt mint a kiállítás igazgatóságának a sajtóügylekre néző állandó tanácsa, javaslatot tesz a fennebb felsorolt összes pontozatok érvényesítésére néző, s másrészt mint a sajtó állandó képviselete, kijelöli azokat az irányelveket és esetleg a részletes módozatokat, melyek mellett a sajtónak megfelelő kiszolgálása rendszeresítendő, és időről-időre konkrét előterjesztéseket tesz ezen érdekek megfelelő kielégítésére néző,

Az elektromos csónakok eszméjével is foglalkozni kíván az igazgatóság, amiből sokkal nehezebben valószínűsíthető mag nálunk, mint Chicagóban, mert míg ott egy tenger állott a kiállítás rendelkezésére, addig mi csak egy kis tó felett diszponálhatunk, melynek jelentékeny részét igénybe veszik a hajózás, a kereskedelmi és hadi tengerészet. Mindamellett a közönség szórakoztatása szempontjából érdemes az eszmével foglalkozni, s e szempontból az igazgatóság azt előjegyzi, s e vete.

Megemlítjük külföldben e helyen, hogy benzínmotoros csónakok kiállítására néző az igazgatósághoz már régebben érkeztek ajánlatok, melyeknek tárgyalása és elintézése még folyamatban van.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, január 23.

„ITTHON”

Írók, művészek, hírlapírók, irodalom és művészetbarátok köre ma este 7 órakor összejövetelt tart a Bánffy-palota jobb oldalán lévő ideiglenes helyiségében. Ez alkalommal a bizottságok fogják előterjeszteni előmunkálataikat. Nevezetesen bemutatásra kerül az „Itthon” esztétikus programja, melyet többek közreműködésével egy kolozsvári hírlapíró készített. Ugy szintén előadja az esztély-bizottság elnöke, Magyar Mihály a tánczenék kiállítására s a Redoute feldíszítésére való terveit. Ma este az „Itthon” színelőadásának módozatai is megbeszélésre kerülnek. Azonfelül a szervező bizottság az „Itthon” jövődéli állandó helyiségeire tesz javaslatot.

— **Az első 1000 forint.** A mensa academica javára megindított gyűjtés mind szélesebb mederben folyik, legújabbán dr. Rimly Károly beszterce-bányai róm. kath. püspök 30 főt küldött rendkívül szívesly és megleghangú levél kíséretében. Öv. Mohay Károlyné 20 főt, az operjesi népbank 1 főt 85 krt juttatott a mensa pénztárába. Havas Gyula m. á. v. főmérnök gyűjtőjében: Havas Gyula 3 főt, Kreszta József 1 főt. Sztójánovics György 1 főt, Pap Mózes 1 főt, Smiel Dávid 5 főt, Dózsa Miksa 1 főt adományoztak. Azonkívül gróf Eszterházy Miguel 5 főt küldött. Az egyetemi ifjúság körében mozgalom indult meg, hogy a fogadások a mensa javára történjenek, az első fogadás 3 koronát hozott a szent célnak. Az alapítók az újabb adományokkal az 1000 főt jóval meghaladják. Az adakozók fogadják a bizottság hálás köszönetét.

— **A gyorsvonat késése.** A Budapestre jövő s reggel 5 órakor Kolozsvárra érkezni szokott gyorsvonat ma kerek határával késett s csak d. e. 11 órakor érkezett meg Kolozsvárra. A késés oka az volt, hogy Kátán a gyorsvonat lokomotívja megromlott, nevezetesen tengelye meggyúlt s itt nemrendelkeztek csak személyvonathoz való jóval kisebb erejű lokomotívval. Sokkal később lett volna Budapestre kéri egy gyorsvonathoz való gépet, s ennek beérkezését bevárni, mert ez esetben a késés csak annyi lett volna, mely idő alatt a lokomotív Budapestre Kátára érkezhetik, a mi bizonyára nem vett volna igénybe 6 órát, legfeljebb másfél órát.

— **Brassai bácsi Bécsben.** Brassai Sámuel, a magyar tudományosságának „nestsora”, a napokban Bécsbe rándult egy hangversenyt meghallgatni. Téli időben, 95 évvel Kolozsvárról Bécsbe rándult egy hangverseny kedvéért, ehhez megérthetetlen fogékonyság és érdeklődés jellemzi. Ugyanez a mindent tudni s látni akaró rendkívül erős vágy volt az, mely Brassait az összes tudományzakok beavatottjává tette s oly ismeretek birtokába juttatta, minővel sem előtte, sem utána nem rendelkezett még haladó.

— **A letromfolt Szász Károly.** Ugron Gábor, midőn teg ap az öt támadó Mészáros képviselő beszédével foglalkozott, kivált annak az érdekesportról szóló passzusával. A szerencsétlen Szász Károly elméjében akarván kibeszélni:

— Én is szász vagyok!

— Én azokról a szászokról beszélek — fordult feléje Ugron — a kik szászágukat nagyon jól tudják értékesíteni és nem azokról, a kik azt csak értéktelenebbé tudják tenni.

— **Dalestély.** A kolozsvári Dalkör jótékonyezési zárkórú, tánczezel egybekötött trifás farsangi dalestélyt rendez. A rendező bizottság elén: Dr. Finály Henrik tiszteletbeli elnök. Hory Béla alelnök. Dr. Koch Ferenc alelnök. Bíró Béla elnök. Cs. Csiky Emánuel titkár. Ajtay K. Albert pénztárnok. Szőke Lajos jegyző. Oberti J. B. karnagy állanak.

— **Dr. Asztalos János ügyvéd,** ki mint jogtanácsos és jószágigazgató éveken át volt képviselője több főúri családnak, iródját Kolozsvárt Belmagyar utca 42. sz. alatt megnyitotta. Ezzel kapcsolatosan házakra s más tehermentes fekvőeségekre, jelzálogtörlesztési kölcsönöket is közvetít.

— **A Kolozsvárt felállítandó tanítónő „Otthon”** javára nemes lelki hölgyek és urak már fáradoznak egy mindenképen kedélyesnek ígérkező mulatság rendezésében. A táncvigalom védői lesznek: Br. Wesselenyi Béláné, Böllönyi Józsefné, Zirzen Janka a budapesti tanítóképző intézet igazgatója, Bíró Béla apát plébános, D. Dillmann Ferdinánd, Hild Gyula altábornagyok és Mannsberg Sándor hr. El-nök: Lőte József dr. Alelnökök: Deák Albert és Székula Ákos. A meghívók e napokban kiléteknék szét. Ajánljuk a mulatságot a közönség becses figyelmébe.

— **Ritka tűnemény.** Gyönyörű szép szírvány látszott ma reggel 8 óra előtt Felvincz-n. Egy hatalmas ívvel az egész kleti eget befogta. A szép tűnemény 2—3 percig tartott.

— **A felvinczi polgári dalárda** febr. 9-én a nagyvendéglő termében tánczezel egybekötött dalestélyt rendez.

— **Mű vaj, marha faggyuból.** A bécsi német mindenféle disznóságot igyekszik a magyarral megvetetni és megvetetni, hogy a pénzünket zsebre rakhassa és a markába nevehessen. Ujjában a „Margarin Butter Fabrik” Bécsből nagyban liferálja Kolozsvárra a mű vaját s a kereskedők, cukrászok és pékek nagy része csak mű vaját vásárol. Három előnye van ennek a melyekért szívesen veszik. 1. Jóval olcsóbb mint a tisztes-séges vaj. 2. Hónapokig eltartható, mert a romlásnak nincs egy kitéve. 3. Ezt sem kap. 3. Színe is tetszetős. Szép sárga színű. Ez a mű vaj egyebiránt igen könnyen felismerhető. Négyzögű kockákban, vagy kerek alakban becsatják a piacra. A mű vajnak színe sárga, szaga nincs, ujak között eldörzsölve olyan tapintatot nyertünk, mint a zsírnál, vaj ize nagyon csekély. A gyárban marha faggyuból állítják elő és a zsírt hozzá, hogy szép sárga színt kapjon. Szomorú dolog az, hogy a mi nálunk állami segélylyel vajkivitelre szövetkezet alakul, melynek elnöke úgy tudjuk br. Jósika Gábor, addig a német becsempészi az ő pancsolt holmát s megéti velünk. A közönség legyen óvatos. Ne vegyen olyan vajat, a melyet a bécsi gyárból liferálnak nekünk s ne egyék olyan süteményt vagy tésztát, a mi ezzel van készíve. Hagyja ezt a német gyártmányt. Ha csinálta, hát egye is meg ezt a disznóságot.

— **Százötvenkilős vadkan.** Bárány Bányfő János a napokban több vendégével szilágy-nagyalusi birtokán kirándult nyulavadászatra a filoxera által elpusztított szőlőhegyekbe. Alig ejtettek el egy pár nyulat, egy hatalmas vadkan törtetett elő és egyenesen a báró felé tartott, ki kétszer nyulerezéssel fegyverrel rálőtt. Az első lövés hasán, a második a fején találta. A megsebesült vadkan ekkor Bideskuty György felé rontott, ki egyszer bevarta s 10 lépésnyi távolságból egy lövéssel leterítette a felbőszült vadállatot. A vadkan 165 kilót nyom.

— **Nincsen bérkocsi.** Szilágy-Somlyóról írja levelezőnk, hogy a mivel a rendőrség tarifát állapított meg a bérkocsik számára, azok tulajdonosai valóságilag strájkolnak s e miatt az indóháznál sohasincs kocsi s az utasok kénytelenek 1 kilométernyi távolságot ebben a lucsko időben gyalog megtenni.

— **A király Bécsben.** A király hétfőn reggel 5 óra 40 perckor — kíséretével Bécsbe érkezett. Megérkezése után azonnal visszavonult belső termeibe, reggel nyolcz órakor pedig meglátogatta a Hofburgban leányát, Gizella bajor főhercegnőt. A hercegnő hétfőn délután Bécsből elutazott Troppaubá, hogy a családi gyászeset következtében midőn lejutott lányát, — báró Seifried Ottó — Erzsébet bajor hercegnőt meglátogassa.

— **Tánczoszoru.** A sz.-udvarhelyi ev. ref. kollegium ifjúsága 1895. február 8-án az Iparos-önképző egyet. helyiségeiben a kollegiummal kapcsolatosan szervezendő konviktus-alap javára zárkórú tánczoszort rendez. A bizottság elnöke Kovács Dániel.

— **Bál Bécsben.** A décsi kereskedők és kereskedő ifjak 1895. február hó 9-én az Angol-szálloda nagytermében zárkórú bált rendeznek. A rendező-bizottság elnöke: Bíró Béla elnök, Rehák Ágoston és Brugovitz József alelnökök, Csizsár Imre és Bocsanecz János ellenőrök, ifj. Todorovits Gerő jegyző állanak.

— **A lepecsételt halott.** Ily czim alatt tegnap megjelent hírtükhöz roszonyi

levelezőnk még a következőket írja: A karosszekében három napon át holtan ült öreg ur neve Sebestián Károly, 56 éves volt. Két év óta lakott a Krisztinánt-utczában levő lakásán. Vasárnap éjjel halt meg és csak szerdán délből jutott eszébe a halott fölvélti bizottságnak, hogy az elhagyott embert eltemesse. Az első, feltételes feltárazás alkalmával pénzt nem találtak nála s ez okból már a szegények temetőjébe akarták vinni. De később nagy meglepetésre 300 fnt kézpénzt, azonkívül sok értékes holmit, ékszereket és értékpapírokat találtak. Ez a felfedezés persze rögtön változtatott a szegény halott sorsán. Most már teljesen méltó, sőt diszes temetés jutott osztályrészül az egykori urasági szakácsnak és pinczemes-ternek, ki csinos vagyonát takarított meg és nehány év előtt örökségre is szert tett.

— **I. Napoleon szerelmes levele.** Porto Alegreben, Amerikában, a múlt év december hava elején halt meg egy Bonchamps Amália nevű 101 éves öreg asszony. Az idős nő nyakában egy amulettfélélt hordott, melyet soha sem mutatott senkinek. Most, hogy meghalt, kinyitották a nyakán ügő kis zacskót s benne I. Napoleonnak egy 1812-ben kelet szerelmes levelét találtak. A levél így szól:

„Élj boldogul Amália! Ki tudja, talán örökre! Te csak egyszer láttál engem, s épp bukácsomban, akkor, mikor seregem Oroszország hőmezőin a halál örök álmát aluszta. Te megöngyörltél rajtam szerencsétlenségemben, s a szerelem egy perczében feledéssel ajándékoztál meg. Egyetlen kincsedet adtad, hogy kétségbeesésemet enyhítsd.

Ha sikerül trónomat visszaszereznem, visszamelekezem rád, ki szántad a leggyőzött özvérát. Egy csókot küldök homlokodra.

Isten veled!

1812.

Napoleon.

Ezzel a levéllel összefüggésben van az a történelmi tény, hogy Napoleonnak oroszországi hadjáratán visszatérőben futólagos szerelmi viszonya volt egy leánnyal. Bonchamps Amália volt ez, ki élete titkát soha el nem árulta, mignem halála után kiderült.

— **A new-yorki lóvasutak sztrájkja.** New-Yorkból távirják: A közuti vasúti sztrájk állása igen komoly. — Eltiltották a sztrákségtelek gyülekezéseket, Most már 7000 embert hívtak fegyverbe.

— **Zenélő ágy.** Egy bombayi gépész zenélő ágyat készített, a melyet 10,000 rupiáért, azaz 8400 frtért hajlandó eladni. Mihelyt valaki az ágyra ül vagy fekszik, a zenemű kezd játszani. A falban egy gomb van, a melyet ha megnyomnak, a zene hallgat. A csodálatos ágyak van ébresztő készüléke is, a mely az előre megszabott időben egy olyan zajos török-indulót kezd el játszani, hogy hallatára a legmélyebb álmu ember is felébred.

— **Fine vagy leány?** Ezt a kérdést kellett Judenburgban eldönteni a hatóságoknak. Ugyanis a katonai hadkötelezetek lajstromában Guber János nevű ember szerepelt, de sehogys sem tudták megtalálni. Végre rákadtak női ruhában. A neve Guber Johanna és kétségtelenül a női nemhez tartozik. Tehát az anyakönyben sajtóhiba esett meg.

— **A zsidók Oroszországban.** Pétervárról távirják: A besszarabiai kormányzóság két zsidó alattvalónak megtiltotta, hogy ezek az általuk megvásárolt erdőt kihasználhassák és birtokba vegyék, mivel ez az erdőség nincs ötven werst távolságban az ország határától. A kormányzóság e rendelete ellen a sérelmet vallott két zsidó alattvaló panaszlólal lépett fel, és a törvényszék ítéletileg kimondotta, hogy a kérelemnek helyt ad, az erdőrészt az illetők jogosan birtokukba vehetik, mert nem létezik törvény, mely megtiltana a zsidóknak, hogy a határszéltől számítva 50 wersten belül időlegesen ne tartózkodhassanak.

— **Németh Imre** miniszteri tanácsos hétfőn meghalt. Török és nagytehetségtű férfi szállt vele sirba, kinek kiváló képességei pedig közügyeinknek még nagy hasznára válhattak volna. Szakképzettségét különösen Baross Gábor méltányolta, midőn őt az iparfejlesztési szakosztály élére állította, mely ügyköréből kifolyólag rendkívül sokat lendített a fejlődésben levő iparunkon. Utóbb érdemei elismerésül a kereskedelmi muzeum élére állították, mely minőségében az élt eredmények és sikerek szinte predestináltak őt a milleumi kiállítás igazgatójának. Ezen állásban is rendkívüli ügyszertet és szakértelem jellemezte, azonban mindinkább fejlődő betegsége folytán akadályozta munkásságában, úgy, hogy röviddel ezelőtt kénytelen volt nyugdíjaztatását kérni.

— **Borzasztó lavina.** A Gotthard déli völgyének lakói, mint táviratlag röviden említtük, szomorú hét volt a mostani. Nap nap után lavinák gurultak a hegyről s volt köztük egy olyan is, a mely kétség-

bejítő szerencsétlenségeket okozott. E perczekben több ezer munkás dolgozik, hogy a sok havat a gotthardi vasut vonalról, a mely teljesen el van temetve, eltávolítsa. A lavina a Seinsufo nevű alpesekről gurult alá. Mindazt, a mi útjában állott, magával sodorva. Is-tálló, széma-pajták és a legnagyobb fenyők sem tudtak a lavinának ellentállani. Két emeletes, szerencsére üres házakat valósággal elnyelt a lavina a mig végre egy Gotthard-uton levő házra zuhant alá. Egy Lombardi nevű embernek a háza ez s a szerencsétlenség idejében ott bent volt felesége és két felnőtt leánya. A szerencsétlenek odavesztek. Az Airoloból előkerült segítség csak harmad-fél óra után akadt borzasztóan eltorzított holttestükre.

Szókimondó asszonyság.

(„Madame Sans Gene.”)

— Sardou színműve. —

Mióta I. Napoleon, a történelemnek ez a nagy, ez a bünei mellett is óriás alakja fényes pályája után az invalidusok sirjába tért pihenni: nagyon sok lehetséges és tehetségtelen poeta kapott kedvet ahhoz, hogy ezt az izzó lángelmét színpadra vigye. Született is egész legioja azon színpadi termékeknek, melyek az austerlitz és más csaták győztes hő-sét, vagy a korszaki banditát, vagy mint félistent dicsőítették ezt a szerencsében vakmerő és vakmerőségében szerencsés embert. Hanem irodalmi babért sem egyik, sem másik dráma nem aratott. Napoleon alakja mégis közel esik a történelemhez ahhoz, hogy a bámulatot kritika nélkül vívják ki, s azoknak, a kik komoly istenítéshez kezdettek alakjával, tapasztalniok kellett, hogy nem vették őket egézen komolyan.

De másfél óra kor izlése sem olyan többé, hogy hódoljon a romantikának. Nem hiszünk már a csodákban, s az olympusi istenek is alkalmasok már arra, hogy operette alakokat gyurjunk belőlük. Sardou művészetének titka épen abban áll, hogy mindig a korszellem izléséhez alkalmazkodik. Napoleon alakjához nem a hőst, nem a hódító félistent, nem a mindenható császárt keresi, hanem az embert, a ki vesződik a mindennapi élet ap-rólékösságaival. Mellé állit egy rakás alakot, kiket a porból a forradalom vihára magas polcra emelt, és főszereplővé tesz egy mosonból hercegnővé avanzsított asszonyságot, — a kinek nyers őszintesége a magos császári udvarban a legkomikusabb alakban nyer kifejezést. A mosonból lett hercegnő ugyancsak nem válogatja kifejezéseit sem a császárral sem a császári környezetével szemben s épen ebben a helyzetben van a darab komikuma s egyszersmind színpadi ereje. De Sardou gunya kitűnő karrikatúrát rajzol Napoleonn nővéreiből is, a kik megfelelkezve főséges minivutokról a francia udvari etiquette-ról — s úgy összepörölnék talian nyelven, mintha az ajacei kurtanemes kurián volnának, a honnan egy ugrással emelkedtek a trónus fénykörébe. Sőt maga a nagy Napoleon is, a ki rövid, haragos szavakban csitítja nővéreit, végre egy szénfogatot kap fel, dühösen ugriközéjük szavakkal: „Basta, basta!”

És még ezenkívül menni apró részlet van, melyben Sardou specialitása exccallal, a midőn a mindennapi élet apró-cseprő törtéreteit idézi fel Napoleonn életéből s ezt a nagy embert oda állítja a közönség elé, mint feltékeny kérjót a ki vak dühében letépi Neiperg melléről a becsületrend keresztjét, vagy pedig midőn a hatalmas Napoleon császár a Bonaparte hadnagy mosó számájáról cseveg Lefebre hercegnővel az egykori mosonóval. És a hódító császár, hogy mereng el azon a fakó levélén kérve benne, hogy várakozzék a 40 frank tartozásért.

— 40 franc — kiált fel Napoleon. Ez sok! Hát olyan rosszak voltak az én fehérneműim?

— De még! Erről ne is beszéljünk fel-leli „Madame Sans-gene.”

Ime elmondunk pár részletet azokból a megkapó jelenetekből, melyekből Sardau összerakta, hatásos darabját. A mese hosszadalmas elmondásába szükségtelen bocsátkozni. Olvasta, vagy látta azt mindenki. „Madame Sans gene” hódító köruton van nálunk és bő-séges ismertetést közöltek már róla a lapok. Még csupán az előadásról jegyezzük fel, hogy azon meglátszott a gond, az igyekezet s a csoport jelenetek is ügyesen voltak inscenirozva.

A czimszerepben Hunyadi Margit egyik kiváló sikerét aratta. Nehéz szerep, mert a Szókimondó asszonyság könnyen tul-zásra ragadhatja személyesítőjét és Hunyadi Margit asszonynak minden erejére szüksége volt, hogy kellő discretionál exequálja szerepét. S még így is az első felvonásban, a slepjével és a kalapbottjával való barátkozás közben, szinte tullepte azt a határt, a hol már megszűnik a jóízű humor és a nyers bohózkodás kezdődik. A művész azonban mindvégig megmaradt szerepének magaslatán.

E. Kovács Gyula Napoleonnal kiváló szerephez jutott. Az épen annyi humorral mint szenvedélyességgel és épen annyi könyedséggel, mint méltósággal felruházott Napoleon alakja jól illett Kovács egyéniségéhez. Pompásan játszta mindvégig és a második felvonás végén Hunyadi Margittal együtt háromszor hívták a lámpák elé.

A darabban kisebb szerep jutott Góth Sándornak (Neiperg), Megyerinek, Szentgyörgyinek, Sipos Etelkának, Horváth Paulának, de valamennyien dicséretes munkát végeztek sőt a legkisebb szereplő is jól megállta helyét. Az előadáson meglátszott, hogy a rendező jól végezte el feladatát.

A közönség zsúfolásig töltötte meg a színházat. Még a zenekar is nézőtérre volt átalakítva. Minden jel azt mutatja, hogy „Madame sans gene” kassza darabja lesz a színháznak. (t. p.)

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti táviratai.)

Casimir nem válik.

Budapest, jan. 23.

A párisi lapok azon híre, hogy a volt köztársasági elnök válni készül nejétől alap-talan.

Németh Imre temetése.

Budapest, jan. 23.

Németh Imre miniszteri tanácsost ma délelőtt temették el nagy részvét mellett. Az ezredes kiállítás bizottsága, melynek elnöke volt, testületleg vett részt a temetésen.

Az egyházpoltikail javaslatok sorsa.

Budapest, jan. 23.

A Bud. Tnd. jelenti, hogy a hátralevő egyházpoltikail javaslatok még januárban napirendre tűzetenek a főrendiházban.

Ugy van értesítve a kormány hivatalosa, hogy e javaslatok ha nem is nagy, de biztos többséggel elfogadtatnak. (Csak hogy ismeretes, hogy a Bud. Tud. jóslatai nem szoktak megvalósulni) és a

Lemondott miniszterelnök

Budapest, jan. 23.

Trikupisz, a görög miniszterelnök panaszt emelt a királynál, hogy a trónörökös legutóbbi meeting-on részt vett és ott kedvezőtlen fogadtatásban részesült. Ezért be-adja lemondását.

Osztrák hóhér.

Budapest, jan. 23.

Bécsben az osztrák főtörvényszék kinevezte az új hóhért. Az új hóhér neve Wellinger Károly, majoros és háztulajdonos.

József főherceg utja.

Budapest, jan. 23.

József főherceg ma reggel Fiuméba utazott.

Beteg szerb püspök.

Budapest, jan. 23.

Popovics Nikanor szerb püspök, lábda-ganatban aggasztóan megbetegedett. Orvosi vérmérgezést konstataáltak.

A belga király lemondása.

Budapest, jan. 23.

A belgiumi felhivatalos lap jelenti, hogy a király le fog mondani, ha a kongó-javaslatokat elvetik. Átadja a trónt a flandriai grófnak.

A Nemzeti Caszinó igazgatója.

Budapest, jan. 23.

A Nemzeti Caszinó választmányi ülésében br. Zichy Jenő újjában felkérte gr. Károlyi Sándort, hogy megválasztásán esetén fogadjon el az igazgatói állást, de Károlyi ezt határozottan visszautasította. Ennél fogva az igazgatói állásra a következőket jelölték ki. Esterházy Mihály gr., Andrássy Aladár gr. és Beüthy Ákóst. A választás jan. 27-én lesz. A Széchenyi-lakomán az idén Zichy Jenő mondja a beszédet.

A király utazása.

Bécs, jan. 23.

Bécsből jelentik, hogy a király, ki holnap résztvesz az udvari bálón és szombaton az iparosok bálján, már minden előkészület megtett a Cap-Martinba való utazásra, hova éjénár elején megy.

Szamosujvári levél.

Egy néhány évvel ezelőtt valami afféle ember, a ki a tintanyalás és tollragásból szerzi a kenyerét, így írt a „miénk városunk”-ról: „Fekete városból sárga torony látszik, kétfejű szörnyszülött terpeszkedik a városháza ormán, ha nem tudnád, hogy a kies Szamosvölgyön vezet keresztül utad, azt hinnéd, hogy Ausztriában járkálsz, s ha nem látnád a melletted elmenő római atyái fiait, azt vélnéd, idegenbe tévedtél.”

Csak hozná most a büne erre felé azt a scriblert, majd elbámulna azon a mitlátna, s tudom örömeim itt ragadna köztünk buzonyizást rágni.

Eltűnt a földszinéről a „gamb.” Helyén modern fókák fenik a nyelvüket, s a kétfejű sas is ott kuczogor valahol Didi tata granariumában, s csak a fiókája van még meg, meglehetősen vedlet mondurban; a város pecsétjén, nyaka között az obligát keresztrel.

Még ez bizonyít a mellett, hogy valamikor „nagyon loyális nemzet” voltunk a hun hazába bekanyarodott nemzetek közül.

Ma változván az idők és benne mi is, — olyan 13 próbás jó kormányparti magyarok vagyunk, hogy keresve sem találai külfömbet. E mellett bizonyít a két cassinónak, egyik már a múlt mi nevezük: az „uri”, s a másik a „zsiros”.

Ha látta a tekintetes Szerkesztő ur a mult évben Robinetti és Mosson kizűködését, az még csak kisimiska ahoz a kizűdelemhez, a mit e két kulturális intézet folytat. Eddig mind a kettő megfért a maga szerény otthonában, s onnan viosorították egymásra a fogaikat, — de a hogy a „gamb” eltűnt, egyszerre két palota épült a főtéren. Kapja magát a „zsiros” és behurcolódik a Kovrig palotába. De már erre az „uri” sem enged az agarak árából, s becsücsül a Moldován féle házba, s így történhetik meg az a specialitás nálunk, a mi sehol a világon nincsen, hogy két halalos ellenség: a két cassinó — egymás mellett terjeszti a kultúrát. Van nekünk mindenféle elképzelhető és kigondolható egyesületünk, az igaz hogy mindegyik csak vegetál, de ha kell tudunk mutatni. Hja hódolni kell a külszínnek is.

A sok egyetnek a kifolyása a sok bál és a mi volt és lesz, de ezzel nem untatom a tekintetes Szerkesztő urat, csak elég az hozzá, hogy mi is tánczolunk mulatunk, a szép és jóért lelkesülünk. Különben a háziurak vesztéssel tánczoltatnak mindenkit. Házibérekét folyton emelik. Ennek oka az idehozott katonaság, mely már is szép pénzébe került a városnak.

Egy huszár majdnem 2000 frtba áll.

Az olyan lakásokért, a melyekért eddig 100—150 forintot fizettünk, ma 240—300 forintot kell adjunk.

A knay.

Járdáink.

Ideje már, hogy komolyan foglalkozzunk járdáink rendezésével, mert vajmi kevés történt eddig ez ügyben. Pedig évről évre kedvezőbb ajánlatok tétetnek járdabefektetésre és csak a városi tanácsos mulika járda rendezése, melyet a közönség már rég óhajtat.

De most már nem lehet ezen égető szükség elől elzárkózni, városunk haladása szépitése és utcáink rendezésének első feltétele a járda építés és ha nem akarunk elmaradni az ország többi városai mögött, késedelem nélkül kell keresztül vinni.

Ha egyébb városokban látjuk az utcáink szépségével arányos szép egyenletes, tiszta és kényelmes aszfalt járdákat és kocsutakat is szabályozó tervszerint készített egyöntetű járdaszegélyezést és rágondolunk majdnem tarthatlan állapotainkra, utcáink rendezetlen ódon kinézésére, hol a különböző anyagokból készült járdaburkolatok néha keskenyebb néha szélesebb területeket elfoglalva és hegyet völgyet képezve sértik a szemet és nem engedik érvényre jutni az épület csinoságát sem, s ha arra gondolunk, hogy sok élénk utcában vagy éppen semmi nyoma sincs a járdáknak vagy oly járdák léteznek, hogy félve tesszük be az utcákba lábunkat: fel kell hogy ébredjen bennünk az elmaradás tudata és be kell ismernünk, hogy sokkal kisebb városok mögött elmaradtunk.

Kolozsvár város tehát kövezés és különösen járdázás terén elmaradt, a modern hala-

dást gunyoló ódon képet nyújt a szemlélőnek, ezt pedig tovább tétlen nézni nem szabad.

A közönségnek véltünk kifejezést adni, midőn ezen állapotok megszüntetésére és gyors cselekvésre hívjuk fel városunk hatóságát. Vezesse keresztül mielőbb járdáink egyöntetű és modern rendezését. Ne tekintsen semmiféle mellék-érdeket, hanem cselekedjék más városok példájára, melyek aránylag e téren nagyot haladtak.

Nem valami nehéz feladat ez, mert hiszen közudomásu, hogy a járda burkolási költségek nagy részben a háztulajdonosokat terhelik és ezek terhein is könnyíteni lehet az által, hogy a járda-építés több évitörlesztés mellett adatik vállalatba.

Hiszen éppen a legkedveltebb, legszebb, legelőszertűbb s e mellett legolcsóbb aszfaltjárda-burkolatot így létesítette a legtöbb város. Miért ne legyen Kolozsvárnak is így egyöntetű járda-burkolata? Hiszen a legjobb és legolcsóbb kőjárda még mindig drágább és távolról sem oly szép, mint az aszfaltjárda és még mindig van elég alkalom köveinket a kocsutaknál felhasználni. Csak az aszfaltjárda felel meg a mai haladás kívánalmainak, illet kívánunk mi, s illet kíván a közönség!

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segédszerkesztő és kiadó laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyilttér.

A kolozsvári

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK

vezető ága

figyelemzteti az egyesülő régió pénztárakat, u. m. „Kolozsvári Hitelbank és Zala közösen-társulat”, „Kolozsvári Takarékpénztár” és „Egyesült Erdélyi Takarékpénztár” részvényesait arra, hogy a mennyiben a évi december 23-rol kelt s közzétett a irási felhívásban

részvényeik kicserélhetőség

f. hó 15-ig korlátozott jogot nem gyakoroltak

határidőt f. január hó 31-ike déli

12 óráig

meghosszabította, a mely időn tul a kicserélésből fennmaradt részvények a jelentkező aláírók közt fognak kiosztani, a kicserélésnél fel nem használt régi részvények névértéke pedig

julius 1-től kezdve

a részvénytulajdonosok rendelkezésére bocsátatik.

Kolozsvár 1895. január 21.

(2—3)

H I R D E T É S E K.

Sz. 105—1895.

46. (2—2)

Árlejtési hirdetmény.

B-Hunyad nagyközség 7296 frt 82 kr. költségvetés szerinti összeg erejéig közbizághid építését határozván el, ennek vállalat utján leendő biztosítás céljából ezennel nyilvános árlejtést hirdet, s felhívja vállalkozni szándékozókat, hogy f. évi február hó 10-én d. e. 10 órakor B-Hunyad nagyközség házánál megtartandó nyilvános árlejtésen részt venni sziveskedjenek.

Írásbeli zárt ajánlatok a fenti kikiáltási ár 10 százalékat tevő bántapénzzel ellátva szintén elfogadtatnak.

Bővebb felvilágosítás a községi irodán szerezhető.

B-Hunyad, 1895. évi január hó 20-án.

Incze István,

Mátyás Ferencz,

v. bíró.

Sz. 10—1895. v. k.

49. (1—1)

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó, városi kir. törvényszék 1894. évi 12038. sz. végnel közhírré teszi, hogy a kolozsvári ügyvéd által képviselt Bányai Béla javára Ullése következtében Polcz Rezső ügyvéd fogantatott kielégítési végrehajtás utján mann Fr. ellen 200 frt s jár. erejéig lefoglalt s Fogl József javára 220 frt, 1894. évi december hó 18-ik napján Manó ügyvéd javára 100 frt s jár. Szász és Schrammer javára 23 frt és Gajda 60 krra becsült házi butor, 1 erejéig már korábban foglalás alá vett és 547 sz. litográfiai kő, 1 litográfiai Wörner-féle litográfiai kézi sajtó, 37 drb. különböző álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a városi kir. járásbíró 16760—894. sz. végvel 200 frt tőke követelés, s egyéb törvényes járuléai erejéig, Kolozsvárt, 1895. évi február hó 4-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Kolozsvárt, 1895. évi január hó 17. napján.

LICHTENSTEIN JÓZSEF,

kir. járásbírói végrehajtó.

Sz. 10280—1894.

48. (1—1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy a kolozsvári kisegítő takarékpénztár végrehajtónak Angyal Samu s neje Mezei Borbára kolozsvári lakosok végrehajtást szenvedők elleni 730 frt tőke követelés és járuléai iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék (a Kolozsvár városi kir. járásbíró) területén levő, Kolozsvár városban fekvő és a fenti végrehajtást szenvedők tulajdonául felvett kolozsvári 5894. sz. tjkvben A + 2. rsz. 4897/7. hrsz. birtokra 1500 frt becsáron az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1895. évi április hó 3-ik napján délelőtti ezen kir. telekkönyvi hatóság hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át bántapénz gyanánt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírra a kiküldött kezhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bántapénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kolozsvárt, 1894. évi december hó 4-ik napján.

REINHOLD ARTHUR,

kir. törvényszéki bíró helyett:

Dr. SZENTKIRÁLYI GYLA,

kir. törvényszéki bíró.

Erdőfelügyelői állást

keres

gyakorlott, kiűnően vizsgázott

erdővéd

biztosítékkal.

Tájékoztást nyújt „B.” jegy alatt a kiadó-hivatal.

50. (1—1)

Köhögés, rekedtség és hurut ellen

megbízható hatású szer a

RÉTHY gyógyszerész

PEMETE CZUKORKÁJA,

mely a nyálkát feloldja s a köhögést csillapítja. Kellemes íze folytán gyermekek is szívesen veszik.

1 doboz ára 30 krajczár.

Kapható minden gyógyszerertárban.

Főraktár TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapesten.

5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld a „Sashoz” címzett gyógyszerertár B.-Csabán.

Alapított 1855-ben.

MÜLLER GYULA

(Keresztény Imre utóda)

kefe- és ecset-gyára,

Kolozsvárt, Jókai-utca (belszén) 14. sz. alatt.

Van szerencsém a nagyérd. helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe ajánlani

gyártmányaimat,

melyek minőség, jószág és az árak tekintetében a külföldi gyártmányokat fölülmúlják és a melyek több országos és iparkiallításán érdem érmeikkel lettek kitüntetve.

A székesfehérvári országos kiállításon 1879 ezüst éremmel lett kitüntetve.

A Szolnok-Doboka megyei gazdasági egylet termény állat és iparkiallításán 1887 bronz éremmel lett kitüntetve.

A budapesti országos kiállításon 1885 nagy éremmel lett kitüntetve.

Nagy raktárt tartok minden e szakmába vágó cikkek közül a legfinomabbtól a legegyszerűbbig.

Elvállalok mindennemű gépkéfék javítását avagy újja készítését.

A legjobb romániai sertéből készítek továbbá: parket-fénykeféket, festő- (Steinpenzlik), meszelő- és kenderisztító-, fedőfestő ecseteket,

FODRÁSZ GÖMBKEFÉKET, ruha-, haj- és bársonykeféket, mindezeket felelősség mellett, tiszta sertéből.

Kivánatra árjegyzéket azonnal küldök.

JESZENSZKY FERENCZ

főtér, Takarékpénztár-épület.

Leszállított árak

mindennemű női- és gyermek téli felöltőkben.

Különösen

női blousok és gyermek ruhák

felárban.

982. (15—x)

Dr. SCHÖFFER-féle

ANTIRHEUMATICON

(köszvény-szesz.)

Bemutatott a nm. m. kir. belügyminiszterinmnál 95310—93. VI. 11. szám alatt.

XIII. Leó pápa, Bismarck herceg volt német kan-czellár, Bende Imre nyitrai püspök, bellusi Baross Gáborné s még igen sok és előkelő személyiség által eredménytel használta s elismeréssel kitüntette, ugy több tekintélyes orvos által betegeiken kipróbáltatott és a csusz, köszvény és migrain ellen a legmeglehetőbb ajánlatot.

Főraktár: Török József gyógyszerertárban Budapesten; azon kívül kapható minden nagyobb gyógyszerertárban és droguistánál.

Kolozsvárt: Burger Frigyes drogua kereskedő urnál Főtér.

Egy üveg ára helyben 1 frt; vidékre csomagolással 1 frt 20 kr.

33. (3—10)

TÜZIFA

Nem egy öl, hanem teljes négy köbméter.

Városunkban nagyon elszaporodtak a tűzifa-kereskedők, a fogyasztó közönség rovására. Jogosan panaszkodnak a vevők: „kicsiny az öl”, mert csakugyan kicsiny, mivel az ölet kereszt rakásban kapják. Teljes négy köbméter pedig a helyi olcsó árak mellett nem minden tűzifa-kereskedő képes kiadni.

Nagy és kedvező vétel engem azon kellemes helyzetbe hozott, hogy én teljes 4 km. karok közötti rakásban, mint a kincstári fa-telepen szokásos, a következő árak mellett adhassak:

I. rendű hasáb bukfa 11 frt 50 kr.

II. „ „ 10 frt 50 kr.

Hántott cserfa „ 9 frt — Házhoz szállítva 1

frttal drágább. — Tűzifa-telepem az áruraktárak és közúti vas-uttelepen van, hol a teljes mértékű mindenki meggyőződhetik.

Tűzifám megrendelhető: KÖNYA SÁNDOR úr főtéri, PAP ERNŐ hid-utcai, PAP KRISTÓF és BOSKO. ICS JÓZSEF belkőp-utcai üzleteiben, valamint TELLER úr belmonostor-utcai és LUDASSI úr főtéri lottógyűjtődéiben; ugyszintén Széchenyi-téren, a vashid melletti üzletben.

Házakhoz fa megrendelések felvétele végett én senkit sem küldök s kérem t. vevőimet saját érdekekben — azokat, kik mint kiküldöttem előállanak — mint csálakat, elutasítani.

Tűzifát wagon száma, mely majdnem minden nap érkezik, legolcsóbban számítom. Vágott fa bármily nagy mennyiségben mindenkori kapható. Gyors elszállításról gondoskodva van.

A t. fogyasztó közönség becses partfogásába magamat ajánlva

WERTHEIMER VILMOS,

SZÉCHENYI-TÉR.

965. (11—15)